

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 — „
Negyedévre 2 — „ 50
Egy órára 1 — „

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többször hirtelések alkú szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj minden külön bejelölésért 30 kr.

Az Andaházi-Szilágyi intézet.

Debreczen, május 22.

(Dr. N. Zs.) A folyó hó 28-án kezdődő Egyházkerületi közgyűlésre számtalan igen fontos, korszakalkotó kérdés megoldása vár.

Ez a közgyűlés van hivatva kimondani végre az elhatározó szót a debreczeni főiskola bölcsészeti fakultásának ügyében. Mert az kétségtelen, hogy a nemes város kebelében megindult nemes mozgalom, melynek célja az „egyetem” létesítése, nem hátráltathatja azt a szerényebb igényű, de éppen olyan fontoságú törekvést, melyet a magyarországi ev. ref. Egyház legutóbbi zsinata törvénybe iktatott, hogy Debreczenben reformált tanárképző állítsák fel.

Most azonban nem célunk ezzel a mindenenk fölött álló nagy érdekünkkel behatóbban foglalkozni.

Az ügy, mely tollunk szolgálatára appellál, sokkal kisebb keretű, de a nevelés és oktatás nemzeti nagy érdekének szempontjából teljesen méltó arra, hogy vele itt, 1 punknak ezen érdeklődő körök figyelmét.

Arról a nemes rendeltetésű Intézetről van szó, a melyet egy áldott emlékű hazafi, Andaházi Szilágyi Mihály alapított a rokonságából származott, s a debreczeni ev. ref. főiskola gymnasiumában tanuló ifjak javára.

Kimondhatatlanul sok és nagy az az áldás, a mely e jótékony intézet révén a lefolyt félszázad alatt, a mióta működik, a magyar középosztályra áradott. Százakra megy azoknak az érdemes, sőt részben jeles honfiaknak a száma, a kik a nemes alapítványnak köszönik kiképzetésüket, a társadalomban elfoglalt állásukat és megszerzett jólétüket. Éppen azért a legnagyobb hálaival, kegyelettel gondolhatunk csak a nemes alapítóra s tisztelettel az intézetnek mindenkor gondviselőjére.

Azonbau lelünknek ez őszinte érzülete nem akadályozhat meg bennünket abban, hogy magának az intézménynek jól felfogott érdekében, rá ne mutassunk azokra a kétségtelenül meglevő bajokra, a melyek nagyban akadályozzák a Szilágyi intézetet magasztos rendeltetésének oly mértékben való betöltésében, a mint azt az alapító intenczió és a haladt kor kívánalmái megkövetelnék.

A főgymnasiumunkba járó Szilágyi-intézeti növendékek tanulási színvonala — dacára, hogy külön nevelőjük van, — nemcsak, hogy fölötte nincs az átlagos középsernek, hanem, fájdalom! határozottan alatta van.

Sokan vagyunk, a kiknek fáj ez az állapot, szerettünk volna is már javítani a helyzetet, de nem volt kezünk ügyében semmiféle alkalmas eszköz.

Azok, a kiket a dolog a legközelebről érdekelt, a bentlakó növendékek szülői — úgy tűnt föl, mintha mit sem törődnének a szellemi oldalával a dolognak, s beérnének az intézet által számokra nyújtott physikai előnyökkel.

Ugy tűnt föl!

De hogy ez csak látszat volt, arról örömmel győződünk meg éppen a mostani napokban, midőn éppen a szülőkörzés köréből indult meg az a dicséretes mozgalom, mely az Andaházy-Szilágyi intézet korszerű reformját kéri az Egyházkerülettől.

Nem célunk hogy tárminánu reprimatióval is éljünk a multakra vonatkozólag, csak javítást, reformot óhajtunk; anyaszentegyházunk és nemzeti műveltségünk nagy igényeinek a jövőben nagyobb gondozásban való részesítését s ezen nagy fontosságú intézet révén is hathatós előmozdítását.

És mivel a megindult mozgalommal nem csak érzelmünk, hanem paedagógiai meggyőződésünk is a legteljesebb összhangban van, hogy minél többen ismerkedhessenek meg a kért változtatások irányával, terjedelmével és okaival: egész terjedelmében közöljük azt a folyamodványt, a melyet az egyik érdekelt rokon a főtiszteletű Egyházkerület elé terjesztett.

V a l e a t, q u a n t u m v a l e r e p o t e s t.

D a y k a András ur, bihar-püspöki közbirtokos, az Andaházy-Szilágyi intézet korszerű reformja érdekében a következő folyamodványt intézte a tiszántúli ev. ref. egyházkerület f. hó 28-án összeülő közgyűléséhez:

Főtiszteletű és Meltóságos
Egyházkerületi Közgyűlés!

Most, midőn a magyar nemzet ezredéves létezésének ünnepe évében az élő nemzedék minden irányban emlékeztetéssé akarja tenni a Magyar haza és nemzet ezredéves multját, s a másfél ezer évbe való átlépését: az érezhető hiányok pótlása az Andaházy-Szilágyi intézetnél is nagyon időszerűvé válik. Meg kell tehát ragadnunk az alkalmat arra nézve, hogy egy nemes lélek sugallatából életre támadt és jótékonyasága erejével kiszámíthatlan hasznot szült intézmény modern átalakításával az átalakítás ténye és ideje éppen oly magasztos eszményhez köttessék, mint maga az alapítás.

Nem célozom, hogy a nemes alapító akaratát tárgyzó végrendelet végrehajtása által megeremtett jótékony intézmény kezelési

rendszere egészen megváltoztassék, — ezt kívánni is ezáltal dolog lenne, — csak igen sokak által támogatott azon óhajítás érvényesítését vélem czélszerűnek, mely az intézmény modern fejlesztése által ez idő szerint már a közérdeknek, köztekinteteknek inkább megfelel.

A mint jelezni szerencsém volt, én és velem együtt igen sokan, az Andaházy-Szilágyi-intézetnél tapasztalt hiányok pótlására gondolunk. Én ugyanis az intézet épületét sem az építészeti technika, a jó izlés, — sem a közegészségügy és egy modern intézet berendezettsége kívánalmával összeegyeztethetőnek nem tartom. — Továbbá a nevelői állástekintetében vannak aggodalmaim, s végül az intézetbe felvett rokon gyermekek bentléti éveinek öt évről hat évre (a felvételi évtől számítva) felemelését tartom kívánatosnak.

Mint a boldog emlékű alapító egy félszázadot meghaladott e feletti intézkedéseit a mai kor kívánalmai nagyon is túlélték, — figyelembe véve, hogy az alapítás időszakában mondhatjuk több előnye volt az élet utain egy öt évet végzett növendéknek, mint a ki ma nyolczat végez, — úgy az intézet épületeinek a mai kor kívánalmai szerinti átalakítása — elengedhetlen szükségét kepez; — ma már ezek felett a végrendelet is másképen intézkednék, és alig hiszem, hogy legyen tagja a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi gyűlésnek, ki ezen véleményemben nem osztozkodnék.

Nem is ütközik ezen átalakítás egy ilyen intézetnél nagy nehézségbe, — a pénzintézetek, akár erre hivatott magán vállalkozók — de maga a főiskolai pénztár is, az e téren dusan jövedelmezhető építkezésre bizonyára egymással versenyezni fognak a kölcsön megajánlásában, a legmagasabb igényekhez megállapított terv szerint is kerülhetnek vállalkozók, ha az eddigi évi bérleteknek az intézet részére megadása mellett egy hosszabb, a jövedelméből törlesztési kölcsön eszközöltetik.

A nevelői állás is azon czélnak, melyet a középiskolai tanulók neveltetési rendszere, s a mai fogalmak szerinti művelődési szükségége méltán megkövetel, nem felel meg. — Az ilyen intézetbe kiválóan általános műveltségű és a képzettség legmagasabb fokon álló férfiu szükségeltetik, nagyon természetes, hogy megfelelő díjazás mellett, a mi a lakás és élelmezésén kívül 600—800 frt is lehetne, a mely összeg kitelik az intézeti tőke eddigi gondozása mellett megtakarított pénz jövedelméből is, mivel a 140,000 frt alaptőkének évenkénti 7000 frt kamatjével körülbelül 5200

ft kiadás áll szemben. És ezen nevelő — a mire végrendekező is nagy súlyt fektetett — kizárólag végzett tanuló legyen, mi önként is következik s a mai korban elengedhetetlen is, nehogy annak a nevelőnek a nagy felelősséggel járó teendői mellett még magának is az iskolai tovább képzéssel törődnie, tanulnia kelljen, — hanem mindig — mint meghagyva is van — a növendékek előkészítésével foglalkozzék; még a séta s más kirándulásoknál is velük legyen; az intézet érdekeit minden tekintetben szigorúan ellenőrizze, — a bevételeket és kiadásokat pontosan feljegyezve, az évi számadásokat evenként a főtisztelétű és méltóságos egyházkerületi közgyűlés elé terjeszse. És ezen nevelőt pályázat útján ötlen tanárjelöltekből a főiskolai közös tanárikar ajánlata folytán az egyházkerületi közgyűlés többsége válaszsza.

Végül kívánatos ugy a felvett rokon ifjak, mint a szülők jól felfogott érdekeiben is, hogy az intézetbe felvett rokon gyerekek ne öt, hanem 6 évig részesüljenek jótéteményben, — tekintetbe véve, hogy ha az iskolai éveket más helyen az intézeten kívül kezdték is, — a felvételi évtől számítassék az 5—6 évi kedvezmény, — csak, ha közbe esik az erettség vizsga letétele, akkor kellessék neki az intézetet elhagynia, — mert akkor már — ha egy-két évig volt is annakelőtte bent, — kellő felügyelet mellett az addig nyert jó alappal tovább haladhat. A felvételnél pedig mindig szem előtt tartandó, hogy a szegényebb, a sors által sújtott rokon családok gyermekei vétessenek első sorban be.

Mely előadott okokból következőleg tisztelettel kérem a Főtisztelétű és Méltóságos egyházkerületi közgyűlést, méltóztassék ezen kérelmemet az abban foglaltak elbírálására illetékes tényezőknek kiadni s őket felhívni, hogy az Andabazi—Szilagyi-intézet épületének a mai kor kívánalmai szerint való átalakítása, újonnan építése, s az intézetbe felvett ifjak bennmaradása idejének 5 évről 6 évre megálapítása, — a bevétel és kiadás, élelmezés

ügyének ez alkalommal, a mennyire lehet, az eddiginél szélszerűbb rendezése — s mindennek előtthatalaszthatatlanul a nevelői állás és fizetésnek már a jövő iskolai év kezdetérei intézkedés a fő teendők közé tartozna, hogy beható tanácskozás után adjanak véleményt s ezen jelentésből folyólag hozzon a Főtisztelétű és Méltóságos egyh. ker. közgyűlés határozatot.

E beadványomban felvett kérelmem előterjesztésére engem tisztán az intézet jövője iránti érdeklődésem ö-ztönzött, s azért ajánlom ez ügyet a Főtisztelétű és Méltóságos egyházkerületi közgyűlés nagybecsű figyelmébe, hogy így ezen intézet is a magyar protestáns hitfelekezet védő bástyái közé emeltessek.

Mely tisztelettel stb.

SZÓZAT A NEMZETHEZ, az önálló vámterület tárgyában.

Alkudozások folynak a magyar és az osztrák kormányok közt, hogy újabb tíz évre összelánczolják Magyarország anyagi életét Ausztria életével.

E vámközösség káros hatását, az ország mezőgazdaságára, iparára és egyáltalán egész termelésére és jólétére, ismernie kell a magyar nemzetnek. E czélból intézi a nemzethez ezen szózatot, a függetlenségi és 48-as párt. Hazafiai kötelességet teljesít ezzel, mert lehetővé teszi, hogy tisztán láthassa minden magyar ember azt, mit veszít, vagy mit nyer magyar hazánk a vámközösség által.

Az önálló vámterület híve lehet pártkülömbőség nélkül az ország minden polgára.

Az önálló vámterület a függetlenségi és 48-as párt egyik sarkalatos alapelve.

Az önálló vámterületért küzd a párt politikai és anyagi okokból.

Az anyagi önállóság, a mely önálló vámterület nélkül lehetetlen, az állami önállóságnak elkerülhetlen feltétele.

A mi elvünk, hazánk függetlensége, államunk önállósága; a mi partunk hivatása

ez elvet fentartani és megvalósulását minden eszközzel előmozdítani.

A mi pártunk létjogát az ellenpártok is elismerik. A hazának szükség-e van egy pártra, mely a függetlenség magasztos eszményképét a nemzet előtt magában fentartassa.

A mi pártunk tehát az, a mely jogosan vehet politikai okokat is a vám és kereskedelmi szerződés anyagi kérdéseibe. Nekünk hivatásunk nemcsak a jóért és az üdvösért küzdeni, de hivatásunk az elveket is fentartani és a szent elvekkel összefüggő kérdéseket nem szabad ez elvektől elkülönítve vizsgálnunk.

Más pártok, a melyeknek nincs ez a hivatásuk, a vám- és kereskedelmi szerződésbe jogosan nem vegyitnek politikai okokat. A vám- és kereskedelmi szerződés más párt előtt, semmi más, mint anyagi érdekek meghatározása és megvédése,

Az 1867-alapon álló pártokat politikai okok nem vezethetik elhatározásukban, midőn a vám és kereskedelmi szerződésről van szó. Az 1868-iki törvények világosan elismerik az önálló vámterület jogát; — a két állam egy szerződik egymással, mint két egymástól jogilag független állam (1867: XII. t.-cz. 58. §.) és ha az egyezkedés nem sikerülne, az ország önálló törvényes intézkedési jogát magának fentartja és minden jogai (tehát az önálló vámterület joga is) sértetlenek maradnak,

Oly politikai okok nem léteznek tehát, melyek révén az 1867-es kiegyezés hívei feljogosítva érezhetnék magukat elutasítani az önálló vámterület eszméjét és a nemzet kereskedelmi és közgazdasági felszabadulásának elvét.

Teljesen alaptalan a kormány által felhozott érv, mintha az önálló vám és kereskedelmi politika, a monarchia két államát egymástól elidegenítene és a monarchia két államának összefüggését lazítaná, vagy, ahogy Lukács miniszter mondta, a szétmállása vezetne.

Nemzeteket az idegeniti egymástól el, ha egyik a másiknak nemzeti életébe beleavatkozik, ha anyagi és szellemi fejlődését korlátozza és hátráltatja.

Az elidegenedés ellenszere indulatú is válhat, ha a korlátozás oly mérvet ölt, mint a milyent nálunk Ausztria — közel 30 év óta — a közgazdasági téren gyakorol. Akadályozva iparunk kellő kifejlődését és meg-

— Megpróbálhatjuk! . . .

Lement az egész uritársaság az udvarra Sary uram előfűtyentette a Cziczket. Aztán addig sugdosott neki a fülebe valamit, amit csak ő tudhat, amíg a kutya egészen okos nem lett.

— No, hol van Athanáz? Cziczke?

A karsu agár felnyújtotta rózaszínű orrát a légbe. Kiszaladt az udvarra. Aztán futott a kapuig. Meg vissza.

Már tudtak annyit is, hogy a kapun ment ki. Tehát nem szökött. Előkeresték a kapust. Az nem tudott semmit. Korán reggel kinyitotta a nagy kapukat, mint rendesen, ő még szundított egy verset. Aztán jöttek a hajduk. De Athanáz urfit nem látta.

Ujra nem tudtak semmit.

Póka uram a vármegye vén sánta per sekutora, ravaszul mosolygott magába. Addig hümmögött, míg megérlelődött az eszme. Felre-huzta Sary uram at.

— Mondd csak te Pali, nem volt annak a kölyöknek valami asszony, vagy lány ismerőse?

Sary uram felpattant.

— Hát honnan tudjam én azt? Jártam én vele korcsmázní, vigilákra, orgiákra?

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Ahola rózsák nyilnak.

— Egy rossz novella. —

A „Debreczen” számára írta:

Krúdy Gyula.

III.

Hát hol is hagytuk el?

Nem ugyan a pókokról szóló praelekeziőt, az unalmas volna nagyon. (Tudja isten mért fel az ember a pókoktól?! Pedg az csak állat. Mint például a Sary uram Cziczke agára, azt pedig szereti mindenki. Erre bizonyára közbévagna Sary urambátyánk, ha nem feküdné ott szegény, már nagyon régen a vermesi kriptában, a minek az ajtaján már a ezimert is befordították, és így szólna: Na bizony! Kutyafermette! Az én Cziczkém nem állat, de meg csak nem is kutya, hanem . . . hanem . . .

Tovább nem tudta volna az öreg, de elég ebből ennyi is. Most is ott játszik a Cziczkével, ahogy várja a felgyülekező vármegyét. Azok pedig hamarosan előjöttek.

— Hogy veszett el? Hová lett? ezt kérdezték mindnyájan tőle. Mintha tudná ő azt valahonnan. De talán mégis? Ejnye mi csillog

ott a Cziczke nyakán? Odavárja a szép fehér agár fejét, megnézi, a biz az Athanáz urfi aranyóralánca. Tegnap még nem volt a kutyanyakában. Este ott feküdt le az agár a medvebőrön a Herczeg-gel az ő alvó szobájában. Azt a lánczot csak kora hajnalban akaszthatta nyakába emlékül Athanáz urfi, a ki nagyon szerette a Cziczket.

Hát már ennyit tudnak a Cziczkeről. De többet nem tudhatok meg ehez a kevéshez.

— Lám, megis jó szive van a kölyöknek — dörmögé Sary bácsi, — mert aki az agarat (ergó: állatot) szereti, annak nincs rossz szive. Önkéntelenül egy könnyecseppet törül ki a szeméből az öreg. Igazán maga sem tudja, mit sirat azon a gézenguzon, — akinek már akasztófa lehet a sorsa, semmi más. Talán a kárbavesztett fáradságot, amit két esztendőn át rápazarolt? . . .

Hamarosan összeülnek az alispán szobájába a vármegye urai. Felhívják Sary uramat is. Elmondja amit tud. Pénze nem lehet a fiúnak, mert először neki magának sincs, tehát nem adható neki: aztán a Cziczkétől vett tapasztalatot . . .

Az alispán közbevágott:

— Hát arra nem tudna a Cziczke valamit, hogy merre szökött meg az urfi?

gátolva azt, hogy a mezőgazdaság, az ipar és kereskedelem helyes összefüggésbe jöhessenek. A ránk vetett korlátok azt eredményezték, hogy mezőgazdaságunk a tönkrementés szélére jutott.

Távolról sem igaz tehát az, hogy az önálló vám és kereskedelmi politika a monarchia két államát egymástól elidegenítene. A közös vámterület és ennek az osztrák ipart védő és a magyar mezőgazdaságot felalldozó politikája, idegenítik el egymástól a két állam népeit. A magyar jogszerűleg fosztogatott lát az osztrákban és az osztrák, ki a fosztogatóhoz hozzá szokott, úgy érzi, mintha hagyományos fosztogatási jogát sértegetné a magyar, midőn védeni igyekszik érdekeit és erszényét. Ha mindegyik állam szabadon intézhetné anyagi érdekeit, éppen oly kevésbé lenne idegenkedés a két állam közt, mint a hogy most sincs a vám-külfölddel és azokkal az államokkal, melyekkel barátságos kereskedelmi szerződéseket kötöttünk; ellenkezőleg csak akkor lenne valódi barátság; csak akkor köthetne az ország kereskedelmi szerződéseket az egész világgal (és Ausztriával is) szabad akarattal, meggyőződésből, nem pedig kényszerhelyzetből kifolyólag, mint a hogy most kötni kénytelen.

Az sem igaz, hogy a két állam összefüggését lazítaná az önálló vámterület. Az összefüggést, a mennyiben az jogos és törvényes, a külön vámterület fennállása nem érinti. Az 1867-iki XII. t.-cz. 58-ik § a megállapítja, hogy a vámterület közönsége nem folyik a pragmatica sanctióból. Nem igaz tehát, mintha a közös vámterület valami különös összefüggésbe hozta volna Magyarországot Ausztriával, ez törvényellenes eredmény lenne és olyan, a mely a magyar állami eszmével ellenkezik és osztrák gyarmattá alacsonyítaná Magyarországot.

A mi pedig a monarchia közigazgatási szétmállását illeti, ez az állítás képtelenség. Két állam természetesen fejlődése erőre és nem gyengeségre vezet. Két virágzó állam szövetsége nem szétmállás, ellenben szétmállás veszélye forog fen akkor, a mikor egyik állam a másikon elősködik.

Minden párthoz tartozó honpolgárokat egyesíthet tehát e kérdésben a cél, és a törekvés: az ország közigazgatási önállóságának kivívása.

Gondolja meg a haza minden polgára,

— No nem úgy értem, de mégis, gondolkozz csak.

A várnagy lehunyta a szemét. Addig gondolkozott, a míg csakugyan akadt valamire abban a nagy bozontos kaponyában.

— Hát volt neki sok ismerőse. De tudod csak olyan fajta, a milyen az ilyen gézengúzoknak szokott lenni. Hanem arról nem allok jól, hogy szerelmes nem volt.

— Kibe?

— Hát az ali-pán kisasszonyba, Rózába. Hanem erre már hátba ütötte a persze-kutor Sary urat!

— Hogy tudsz ilyen bolond lenni!

Pedig hát nem is volt az olyan nagy bolondság. Csak hogy nem volt aki után járjon. Hát ugyan honnan tudhatná, mikor a »hóbortos« Athanáz ott sétálgatott hátul a vármegyeház nagy kertjében, mindennap találkozhatót a szép Klára kisasszonnyal, a kinél szebb hajadon még nem taposta a földet. Ragyogó kékszemében a mennyországot hordta (ugyan ki ne lenne rabja az olyan menyországnak, a mit nem a papok hirdetnek a szószekekről, hanem egy hajadon leány szeméibe van el ejtve!) aztán napsugár az arca, lilium karcsu a termete, az ajkai pedig úgy tudnak mosolyogni, hogy annak a »hóbortos«-nak egyszerre kitisztult tőle a feje. Avagy talán még bolondabb lett?

anyagi érdekeinkről van szó, és nem politikáról; értsünk tehát egyet, igyekezzük meggátolni hazánk tönkre menését és megteremteni az alapot hazánk anyagi felvirágzására.

Ha nem nyerjük vissza örendelkezési jogunkat, tönkre megyünk.

Azt állítjuk, hogy a jelen állapotban hazánk tönkre megy:

Magyarország mezőgazdasági ország, ha mezőgazdasága szenved, akkor az egész ország szenved.

Az ország főtermelése a buza; ennek ára óriásilag esett, a közös vámterület nem bírta megvédeni a buza árát, sőt ellenkezőleg a buza ára a vámterületen az európai piacok árai alá esett.

Például február 27-én Bécsben a buza ára csak 7 frt 20 kr. volt, holott Berlinben 9.20; Stettinben 9.07; Boroszlón 9.19; Olaszországban 11.50; Párisban 8.99.

Miért kellene Bécsben legalább is 2 forinttal olcsóbbnak lenni a buzának mint másutt?

Az amerikai buza nem juthat úgy oda, mint az említett helyekre, de az orosz buza sem nyomhatja az árakat; ugyancsak február 28-án Bécsben az odessai minőségű orosz buza 8 forint 10 krba, a konstádi minőség pedig 7 forint 90 krba került volna arányban.

Mind e mellett az Osztrák mégis csak 7 frt 20 krt adott az említett napon a magyar buzáért, a mely ár a budapesti árnál is alacsonyabb, tekintve a beszámítandó vitel bért.

Ezek az adatok világosan bizonyítják, hogy az Osztrák piac az európai piacokhoz arányított ár alatt tartja a magyar buza árát, és ezt bátran, büntetlenül teheti, mert a közös vámterület vámpolitikája úgy elzárta a külföld fogyasztási piacait a magyar buza elől, hogy Magyarország elvesztette egymás után a német, francia, olasz, svájci, hollandiai, belgiumi, angliai és skandináv-félszigeti fogyasztási piacokat, — a melyeken az előtt előnyösen meg szokott jelenni a magyar buza.

Igy például 1890-ben még 6 és $\frac{1}{3}$ millió forint áru buzát vittünk ki Németországba; ma már csak 914 ezer forint árut visünk oda.

De nemcsak az nyomja a magyar buza árát, hogy a közös vámterület politikája meg-

fosztott minket a külföldi fogyasztási piacoktól, de az is, hogy kellő korlátozás nélkül be hagyja özönlöni az idegenbuzát; — így például a magyar fogyasztási területre 1894-ben be hagyott özönlöni 7 millió 175 ezer torint áru buzát; és tekintve, hogy összes buza kivitelünk a magyar területről 35 millió 854 ezer forint áru volt. a behozott buza, — a kivitt mennyiségnek igen nagy hányadát képezte. — Minthogy pedig nem csak nem volt buzára szükségünk, de kivinni való nagy feleslegünk, illetve 35 millió forint értékű feleslegünk volt, a beözönlött mennyiség még jobban lenyomta a buza árát, mert mindig esik az ár, ha sok cladó és kevés a vevő.

Nyers terményeink árának hanyatlása, előbb utóbb tönkreteszi az országot.

A termelő már minden erejét megfeszítette, és megéheztetéért többet alig tehet.

Megmaradva a kenyér termékek példája mellett azt látjuk, hogy az országban 1870-ben egy hektár átlag még csak 11.35 hektoliter kenyérterményeket termelt, holott 1894-ben 16.03 hektoliter; és most a gazdának egy hektar földje jóval kevesebbet hoz be, bár erőlködése folytán felével többet terem, mint 1870-ben.

Ez nem is csoda, tekintve azt, hogy a világ termelése folyton növekszik, az árak pedig folyton apadnak, és a vitel bér folyton alább száll.

Igy például 1873-ban a világ termelése a Mark Lane express szerint 666 millió hektoliterre volt becsülhető; 1894-ben már a becslés 1205 millió hektoliterre emelkedett; az árak ellenben 1894-ben alantá voltak már az 1873-iki árak felének.

Amerikában (a mely a főversenyző ország, az illinois földművelési hivatal 1880-ban a termelési költségeket hektoliterenkint 5 frt 34 krba becsülte, ma már 3 forint 56 krnál nem több.

Akkor a szállítási költség hektoliterenkint Clay az angol enquete i biztos szerint 3 frt 87 kr volt: ma már egy nagy része az amerikai buzának ingyen jön át mint hajó ballaszt (súlyadó).

Nem folytatjuk a példákat annak bizonyítására, hogy ilyen körülmények közt folyton fejlődő verseny, további nagy mérvű árcsökkenésre fog vezetni, a mit a magyar mezőgazda többé nem bírna ki, és az egész ország tönkre menne.

Ez a jövő, borzasztó biztossággal néz a nemzet szeméi közé. Ha könnyelműen elszalasztja az időt, a melylyel még ma rendelkezhetik, egyensúlyba hozni ipar és mezőgazdasági termelést. Ha bele megy abba a vaksággal megvert politikába, a mely az osztrákoknak, vagy valami fellegekbe járó összbirodalmi és nagyhatalmi állásnak kedvéért, átengedi hazánkat a végveszély árjának. Ez az áradat a jelen században végzettszerűleg utól éri az egyoldalú termelést űző államokat, kivált ha e termelés nem más mint mezőgazdaság, a mit az új világ óriási területein hasonlíthatlanul jobb körülmények közt és kevesebb terhekkel folyton növekvő arányban, mindinkább olcsóbban űznek évről évre szaporodó népek.

Midőn e szomorú kép tárul aggodó szemünk elé és azt látjuk, hogy az ország nagy része vaksággal van megverve, mert nem látja a végveszélyt, melynek örvényébe fokozatosan sülyed mezőgazdaságunk, az a kérdés merül fel előttünk, hogy miért szállunk szembe a kedvéért? Mit ér nekünk a közös vámterület, a mely kezeinket megköti, és lehetatlenné teszi azt, hogy a nemzeti fejlődésünk alkalmazkodjék a világ változó viszonyaihoz?

A közös vámterület nem ér semmit nekünk és nem ad semmi olyat, a mit meg nem szerezhettünk a közös vámterület nélkül is, sőt óriási áldozatokba kerül nekünk s a mellett, a végveszélyt hozza ránk.

(Folyt köv.)

Kérvény az országgyűléshez. A fentebb közölt S z ó z a t végén felhívás van, melyben arra hívják fel K o s s u t h F e u e r c z e t, a függetlenségi és 48-as part elnöke

De hát ki járna utána az ilyennek?!

Azt meg már épen honnan tudhatná meg, hogy azelőtt való alkonyatkor az a leány ott sugta annak a fiúnak a fülébe:

— Legyen valami Gedeon, (már nem Athanáz? Három nevet kapott a keresztségben, és ez tetszett neki e d d i g a legjobban a három közül) akkor jöjjön vissza.

— Vissza fogok jönni!

És ennek az évnek a márcziusa különös tavaszt hozott. Esmék, dicsőség áramlottak a tavaszi léghen. Olyan szellők tették edessé a levegőt, a mik csak egyszer jönnek egy nemzet életébe. Felpattantak a rügyek, megnyiták a keblek. Szabadságnak hívták ennek a tavasznak a virágát. S mennyi sokan rajongtak ezért a virágért! A nyár vérrózsákat fakasztott ugyanazon az ágon. S ezekben a rózsákba még többen keresték az üdvösséget.

Aztán egyszer megint tavasz lett. A mi kis városunkba egy lovasdandárt vezényeltek be. Kifutottunk a kapukba, kendők lobogtak az ablakokból, boldogság, öröm futott végig a kis városban.

És milyen délczag volt annak a lovas dandárnak a vezére. Arczát barnára sütötte a csatamezők napja, a homlokán egy forradás, mint egy szép fehér rózsza.

(Vége köv.)

és Sturmán György, a párt jegyzője Magyarországnak népe, hogy az önálló vámterület és bank érdekében kérvényeket adjanak be az országgyűléshez. A kérvény szövege a következő:

Mi Magyarország népe, súlyosan érezzük annak a helyzetnek káros voltát, a mely az anyagi téren összeköti hazánkat az ellentétes érdekkü Ausztriával: kiszolgáltatja a mi érdekeket az Osztrák érdekeknek; meg hátrál abban, hogy közgazdasátlag megvédhessük magunkat és bajainkon segíthessünk; mert megkötöi kezünket, és lebilincseli szabad akaratunkat, szabad intézkedési jogunkat.

Mint hogy a vám- és kereskedelmi szerződés lejáró felben van, és ha ez év végén fel nem mondatik, újabb tíz évre a mostani súlyos feltételek alatt fenn fogna tartatni, azzal az alázatos kérvénnyel járunk a nagyerdemű képviselőházhoz, hogy utasítva a kormányt, mondja fel az Ausztriával kötött vám és kereskedelmi szerződést.

Továbbá, tekintve azt, hogy az Osztrákok új és súlyos követelésekkel lépnek fel, de elvileg is tekintve azt, hogy csak akkor boldogulhatunk, ha saját házukban urak vagyunk és úgy intézhetjük anyagi ügyeinket a mint jónak látjuk és érdekünkben levőnek ismerjük, — alázattal kérjük a képviselőházat, hogy utasítsa a kormányt, hogy tegye meg az előkészületeket az önálló vámterület létrehozatalára és hozza létre az önálló vámterületet, melytől függ, erős hitünk és meggyőződésünk szerint, hazánkban felvirágzása és súlyos bajainkunk és terheinknek megkönnyebbülése. Alázattal kérvényező aláírottak.

Felozló kisededőv. *)

(A Fröbel gyermekkert ügye.)

Fentebbi czim alatt e lapnak folyó hó 16-iki számában a nagy P. betű elsírta a helybeli Fröbel gyermekkert együletét, mint a mely f. év auz. hó végén felozlik; egyúttal beáll a P. betű ielő bírónak s az azelőtt virágzó egyület hanyatlásáért a vezetőséget okozza és leczkészteti azzal fejezvében be czikkét, hogy »jokaratu« fészolalasanak jó eredményt remel.

En magam részéről az ellenkezőt ílelek, mert még a rosszakaratu igazmondásnál is ártalmasabbnak tartom a jokaratu ferdítést, minő — szeretem hínni, téves értésültség a apjun — a cikkben foglaltatik. És éppen káros következesinek elharithatása végett kedves kötelességemnek ösmerem a t. közönséggel a valóságó alábbiakban megösmertetni.

Niacs okunk tagadni, hogy a debreczeni Fröbel gyermekkert egyület a mai mostoha viszonyok közt alig képes jövedelméből fedezni a kisededőv fentarásával járó költségeket. És mostoha viszonyok alatt nem azt értem, hogy a városi kisededővök, melyek a gyermekeket ingyen fogadják be, intézetünk növendékeinek egy részét elvonják; ez még nem baj, — mert ma sem lévén elegendő városi kisededővó s ennélfogva a gyermekert ez idő szerint is közszükséget pótolván, látogatottság hiánya miatt a versenyre nem panaszkodhatik, kivált mióta a tandíjat 2 frtről 1 frtra leszállította. Han-m mostoha viszonyoknak nevezem azt, hogy járványos betegségek miatt a gyermekertét mult év okt. közepétől fogva majdnem fél évig hatóság

*) Az »anditur et altera pars« elvénél fogva kiadtuk a cikket, s melyre vonatkozólag a többször említett P. ur, dacára az egész cikknek végigvonuló gunyolódni akaró hangnak, annyit érdemesnek tart megjegyezni, hogy őt semmi érdek nem vezette s nem vezet semly, sem másnemű cikkek megírásában tehát mind n alaposabb ok nélkül vonják kétségbe az ő jó karátát.

parancsra bezaratott s tandíj jövedelmétől el-esett. Mostoha viszonyoknak nevezem továbbá, hogy még választmányi tagokat sem kapunk, mert ezeket a fizető rendes tagokból kellene pótolni s közülök többen, kik éveken át áldozatra készen fizették a tandíjakat, ezt ujabban megtagadták, a nyugtákat fizetetlenül visszau asították. Mostoha viszonyoknak nevezem végre, hogy a városi bizottsági közgyűlés mult évről még a 200 frt évi segélyt is megvonta téves információk alapján, holott kimutattuk, hogy intézetünk egy további kisededővót pótol, mely a városnak évente 1000 frtjába kerülne s hogy a város a 200 frt segélylyel 1000 frt évi kindást vált meg.

Es kétségtelen, hogy a gyermekert pénzügyei nem a vezetés hiányossága, pláne hanyagsága miatt, hanem a fentebb épen jelzett okokból fordultak rosszabbra. Mert hala az együletünkről minden évben megem ékező Debreczeni Első Takarékpénztárnak, István gőzmalomnak s Takarek és hitelintézetnek valamint a multévben is fenyves és sikerült tombola estélyt rendezett elnökségnek: költségeink 1895-ben mindössze 32 frt 4 krral haladták a jövedelmet s ez a parányi hiány bő fedezetet talált volna s még a gyűjtött tőke növelésére is lett volna jócskán, miként eddigelő minden évben, ha akár a járvány meg nem szünteti a tandíj bevéteit, akár a város megadja a segélyt, akár még inkább, ha mind a két veszteség elmarad.

Igy állanak ime pénzügyeink. A mi pedig a nevelés rendszerét illeti: erre nézve a szülők eddig panaszt nem emeltek s e tekintetben megbizottjaink s általában hivatott bíráló gyanánt a P. betűt el nem ösmerhetem. S most vesszünk egy pillantást a jövőre.

A debreczeni Fröbel gyermekkertnek 15 évi fennállása alatt, számadásába tavaly először csuszott be a hivatlan vendég: a defizit. Csoda-e, hogy a vezető-éget, mely megszokta évenként legalább pár 100 frtot tőkésíteni a főösleghől, igen kellemetlenül érintette a 32 frt 04 kros hiány s elkészett töprenkedni az egyesület jövőjén, melytől a hatóság a legsúlyosabb évben fordul el s melyhez a mióta választmányi tagokat kapni oly nehéz, határozatképes választmányi ülést összehozni pedig még nehezebb, a közgyűlés meg mindenkor csak másodszeri összehívásra tud határozni, mert kellő számban a tagok nem bírnak összejönni, azóta az egyesületi pezsgő életkedv is megfogyatkozott és bányódva mondhatja el az elnök, hogy »az egyület en vagyok«.

Igy merült föl az eszme, hogy az egyesület működését néhány évre megkellene szüntetni s ez alatt a tőkét kamataival annyira növelni, hogy az egyesület azontul kegyelem kenyérré nem szorulva függetlenül s kedvezőbb feltételek mellett nyithassa meg újra a gyermekertét. Ez a szünetelés, mely inkább nagy lélekzet-vételnek, erőgyűjtésnek felel meg, nem egy jelentőségű a felozlással és még korántsem elhatározott dolog. Sőt jórészt azért késett ez évben a választmányi s közgyűlés összehívása is, mert még nincs határozott terv, — mely előterjeszhető volna.

Nagyszabású tévedés tehát azt híresztelni, mintha az egyület már tavaly föl akart volna oszlani s ezt csak a tanfelügyelő ur akadályozta volna meg. Sőt inkább a felozlás hírért is a tanfelügyelő ur tavalyi indítványára lehet visszavinni, melynek fogadásával kimondta az egyület, hogy midőn majd 10,000 frtra sikerült növelni a tőkéjét: hajlandó azt átadni az ev. ref. egyháznak, hogy azontul utóbbi tartsa fenn a gyermekertét, óvó-nő kezű intézettel kiegészítve. Szó sincs tehát felozlásról, sőt inkább fejlődésről, már akár az eddigi, akár az újabb név alatt. És nagyon kar volt az alaptalan vádakkal még jobban elkedvetleníteni az együletnek jölelkű s buzgó elnökét, ki jó formán magára hagyatva híven ki tart állásában, melyet már a mult évben is a közgyűlésnek rendelkezésére bocsáj-tott s csak hathatós kérelemre tartott meg; küönösen méltatlanság volt őt okolni a hanyatlással, kinek az egyület épen felvirágzását köszönhetette. A ki idejét s fáradságát önérdék

s jutalom nélkül áldozza föl a közjó oltárán; az nem vád, nem szemrehányás, hanem elösmerés illeti!

A gyermekert jövője miatt pedig ne aggódjék se az érdeklődő közönség, se a P. betű, mert az intézkedésre hivatottak megfogják találni a helyes kibontakozás módját. Debreczen, 1896. május 22.

Márton Imre
a Fröbel gyermekert
pénztárosa.

Ujdonságok.

* **Pünkösdi istenitiszteletek.** Pünkösöd első és másod napján az ev. ref. templomokban az ünnepi istenitiszteletek a következők sorrendben tartatnak meg: a nagytemplomban Dicsőffi József lelkész, a kistemplomban Ferenczy Imre s. lelkész, az ispotály templomban K. Tóth Kálmán lelkész a Kossuth utcai templomban Mitrovics Gyula lelkész. Ünnepe első napjának délutánján és ünnepe második napján az összes ev. ref. templomokban a legátusok vezrik a sorrendet, még pedig a következő sorrendben: Vasárnap délután a nagytemplomban Losonczy Endre esküdt felügyelő, a kistemplomban Virág István senior, az ispotálytemplomban Kovács Lajos esküdt felügyelő, a Kossuth utcai templomban Veres István 4 th. Pünkösöd másodnapján délelőtt: a nagytemplomban Virág István senior, a kistemplomban Losonczy Endre esk. fel., az ispotálytemplomban Veress István 4 th., a Kossuth utcai templomban Kovács Lajos esk. felügyelő. Pünkösöd másodnapján délután: a nagytemplomban Kovács Lajos esk. felügyelő, a kistemplomban Veress István 4 th. az ispotálytemplomban Losonczy Endre esk. felügyelő, Kossuth-utcai templomban Virág István senior. Ünnepe első napján délelőtt urvacsora osztat lesz.

Az ágost. hitv. evang. templomban: pünkösöd első napján d. e. 10 órakor egyh. beszéd, isteni tisztelet végeztével urvacsora osztat. Délután 3 órakor egyh. beszéd. Pünkösöd hétfőjén d. e. 10 órakor egyh. beszéd, istenitisztelet után urvacsora. Délután 3 órakor ima.

* **Képviselőválasztók névjegyzéke.** Miután az összeíró küldöttségek véglegesen befejezték munkálataikat, elkészítették a választók számára a hivatalos kimutatást is. E szerint a Péterfia-utcai kerületben a választók száma volt tavaly 704, most 649. Csapó utcán volt 384, most 426, Piacz utcán volt 611, most 668, Kossuth utcán volt 484, most 538, Varga utcán volt 671, most 640. Minden utcában, Varga utca kivételével, nőtt tehát a választásra jogosultak száma. A mult évi névjegyzékhez viszonyítva, a mikor az összes választók száma 2997 volt, most 228-al több vagyis 3225 a képviselőválasztásra jogosultak száma. Ez azonban még nem végleges, mert az megtörténhetik, hogy egy választó kétszer is be van írva a jegyzékbe. Most fognak hozzá a jegyzék abc. rendbe való szedéséhez, a mikor ezek kifognak tünni. Junius 15-én tart aztán a központi választmány ülést, a melyen átrevideálja az egész jegyzéket és pontosan megállapítja azt.

* **Kormányképviselő a felsőbb leányiskolában.** Berecz Antal a felsőbb leányiskolák országos felügyelője a közoktatásügyi kormány képviselőjében tegnap városunkba

érkezett s itt az ev. ref. felsőbb leányiskolában tartott vizsgálatot. Tegnap este tiszteletére az Angol királynő éttermében igen sikerült társas estélyt rendezett az ev. ref. felsőbb leányiskola tanári testülete. A teljes számban megjelent tanári karon kívül ott voltak még: K i s s Áron püspök, K i s s Albert lelkész, orsz. képviselő, S i m o n f f y Imre polgármester, Gr. D é g e n f e l d József főispán, H a j d u Gyula tanácsnok, Dr. V a r g a Bálint, K. K i s s József, K o v á c s Lajos főisk. tanárok és még számos előkelősége helyi társadalmunknak. A kedélyes multság 11 óráig tartott. A kormány képviselője még ma és holnap az ev. ref. felsőbb leányiskolában a legfőbb felügyelet gyakorlása céljából városunkban marad.

* **Készülődnék a szerbek.** Ezt lát szik legalább mutatni, az a lapunkkal közölt hír, hogy a szerb királyi tüzérség műszaki osztálya 60.000 kg gram kén (lőpor előállításához) beszerzése iránt 1896 június hó 1-ső napjára pályázatot hirdet, melynek általános és részletes feltétele a kereskedelmi muzeum igazgatóságánál (Budapest kereskedelmi miniszterium) megtekinthetők.

* **A vadásztársulat választmányi ülése.** A helybeli vadásztársulat tegnap délután Bészler Károly elnöklele alatt választmányi ülést tartott. Több próbb úgy nyert elintéztet s a többek között határozatba ment az is, hogy a vadásztársulat minden elejtett rókaért 2 frót fizet, 10 darabert pedig külön 5 frt jutalomban reszesíti az illetőt. Apró rókaért 50 krt, szarkaért 5 krt, tarka varjúért pedig 3 frt fizet a vadásztársulat. Tegnap egy sámsoni ember jelentkezett a vadásztársulatnál és arról értesítette az elnököt, hogy a 50 drb rókát lőte a Guton.

* **Költözködő katonaugosztály.** A katonaugosztály a mai napon elhagyta ősrégi helyét és átöltözködött a Hungaria bérház második emeletére. Az üresen maradt helyen a titkos levéltárt helyezték el.

* **A hódoló díszmenet.** A június nyolcadiki hódoló díszmenetre javában készül a főváros és a főváros előkelő társasága. A bandériumban részt vevő gyöngébb lovasok már most gyakorolják magukat, hogy a díszmenetben jól megüljék a lovat. A vidéki banderisták is nagyban készülődnek a nemzeti ünnepre, mely fényben és pompában felül fog mulni minden ünnepélyt. A díszmenet élén P e r c z e l Dezső belügyminiszter fog lovagolni, míg a bandériumot dr. N á v a v Aladár miniszteri utkár, a főváros bandériumának szervezője vezeti pompás díszmagyarban, a Miss Bessie nevű híres, habos telivér lovon. Ünnema jönnék az ország első törvényhatóságának banderistái, majd a fővárosi és vidéki banderisták. A lovak számára istállót már alig lehet kapni a fővárosban. A banderisták közül többen a városligeti cirkusz remek trakkén esődreim fognak a menetben résztvenni.

* **Kiállítási bérlet jegyek a vidékiek számára.** A vidék nagyobb városából, legfőképp a fővárosokhoz közel eső városokból, valamint olyan helyekről, a melyek gyors és közvetlen vasúti összeköttetésben vannak Budapesttel, már eddig is számos kérezősködés érkezett állandó bérletjegyek dolgában. Azok a vidékiek, akiket a dolguk vagy az érdekük miatt majdnem minden bétben néhány napra Budapestre hoz, a kényelem és a takarékoság szempontjából is óhajtanak állandó érvényességű jegyekkel bírní, de nagyon természetesen mérsékeltbb áron akarnak hozzá jutni, mint a budapestiek, a kik szünt-nél-ül minden nap használhatják bérletjegyük-t. Ezeket a mellányos s igazságos kívánságo at lába vetve, a kiállítási jegyiroda (Budapest, belváros, Gizella tér, Haas-palota) elhatározta, hogy a vidék számára is ad ki állandó a kiállítás egész tartamára érvényes bérletjegyeket s ezeket azonnal meg is küldi bárhová, ha a szükséges arczkép-t és az összeg-et beküldik. Mivel a vidékiek nem használhatják jegyüket

olyan sürűen, mint a fővárosiak, a jegyiroda ezéket a jegyeket fele áron adja, még pedig a huszforintos állandó bérletjegyet tíz forintért, 12 évesnél fiatalabb gyermekeknek a bérletjegyet 5 frt 50 krajczár. Az összes állatkiállításokra szóló bérletjegyet a jegytuladonosok számára 2 frt. Ezek az állandó jegyek sokféle szempontból ajánlatosak a vidéki közönségnek. Elsőben a bérlet bárhol beléphetnek a kiállítás területére, míg a napi jegyekkel jövők csakis tourniqué-ken keresztül mehetnek, ami néha nagy idővesztéssel jár. A bérletjegyek nagy előnye az is, hogy a jegytuladonos bármikor kimehet és újra visszamehet a területre, anélkül, hogy hosszadalmas jegy váltással és várakozással kellene idejét tölteni. A bérletjegyeket személyesen, vagy levél útján is meg lehet rendelni.

* **A debreczeni kereskedő ifjak önképző egyesületének dalköre** elegette az évi rendes kötelezettségnek — ujonnan szervezkedik, felkérletnek ennélfogva egyesületünk műpártolói tagsági ivatek minél számosabban aláírásukkal ellátni ebbeli szándékukat — a haznagnyal — egyesületi hegyiség — tudatni sziveskedjenek Az elnökség.

* **Találtatott.** A Nagyardőre kivezető fasor között 3 összefűzött arany függelékert találtak. Tulajdonosa kellő igazolás mellett atveheti az 1-ső kerületi kapitányságnál.

* **Fegyverkenőcs szállítása a hadsereg részére.** A közös hadügyminiszterium a bécsi csász. és kir. tüzérségi szertár utján — a közös hadsereg részére szükségelendő fegyverkenőcs beszerzését rendelte el. — Fegyverkenőcsül csakis Ausztria Vaselin-fegyverkenőcs (Austria-Vaselin-Válfentest) használható; s ezen fegyverkenőcs minták megvizsgálás végett a bécsi tüzérségi szertárhoz (Artilliere Z ngs-Depo) küldendők be. Egyébb szükséges tudnivalók a debreczeni keresk. és ipar kamránál (hatvan utca 1445 sz.) rendelkezésekre állanak.

* **Ajánlkozás.** Okleveles, jó modoru tanító, három hónapra óradíjas magán tanítónak ajánlkozik. Tanulásban elmaradt gyermekeknek illetve szülőiknek e kedvező alkalmat figyelemükbe ajánlatik. A megfelelő eredményt a tanító felelőséget vállal. — Felvilágosítást szivességből a szerkesztőség ad.

* **Egy nyárilak,** mely áll 3 szoba, kamara, konyha és vrandából a gőzmalom mögötti sesta-utjkert közös utján eladó. Ertekezhetni iranta: Dedó-utca 138 sz. alatt.

* **Balaton kávéház.** Ezen a czímen elegánsan berendezett kávéházat nyit Glück Lipót, a Baross kávéház volt tulajdonosa, -c-ápó-utca e ejen, a régi Arany Sas helyiségében. A kávéház díszes berendezése, jó zenekarok működése, az udvarias kiszolgálás és a tisztán kezelt borok s más italok számos látogatót vonzanak e pompával berendezett kávéházba.

* **Időjelzés május 23-ra:** eső, hősüledés, zivatarok.

Táviratok,

Károly Lajos kir. herceg halála.

B u d a p e s t, május 22. (A »Debr.« ered. táv.) Bécsből telegrafálják, hogy a király nem változtatta meg júniusi budapesti utjának programját s így a júniusi ünnepségekben változás nem lesz. Nem is lenne az olyan könnyű, mert a korona közszemlére kiétele és a hódoló díszmenet ideje szentesített törvényben van meghatározva és azt csak is hosszadalmas törvényhozási uton lehetne megváltoztatni, nem is említve, hogy a nemzet hódolatta epen nem hathat zavaróan a király és az uralkodó ház gyászára, sőt ellenk zöleg éppen alkalmas eszköz arra, hogy a gyászban vigasztalásul szol-

gáljon. Nyilatkozat is történt már ebben a dologban és pedig az osztrák képviselőházban. Ott tegnap Badeni osztrák miniszterelnök kijelentette, az uralkodó óhaja az, hogy a Ház, melynek üléseit Chlumeczky elnök a jövő szerdaig el akarta halasztani, munkáját tovább folytassa, mert nem gondolkodik arra, hogy a delegáció kitűzött határidejét és a Budapesten júniusban tervezett ünnepet elhalasztassák. A király, mint az O. É. jelenti, június 8-ára, a felvonulás napjára az udvari gyászt fel fogja függeszteni, A várpalota alapkövének letétele alkalmával, június 6-án azonban gyászban lesz az udvar. Az udvari ebédek, azok mind elmaradnak a gyász miatt, csak a nemzetközi távirókongresszus tagjait látja asztalánál jun. 19-én a király.

B u d a p e s t, máj. 22. Bécsből jelentik telefonon: Karoly Lajos kir. hg. temetésére, mely délután 3 órakor lesz, rengeteg nép utazott fela császári városba a monarchia minden részéből és a külföldről. Ma reggel érkezett a német császár képviselője, az összes magyar miniszterek, a kir. herceg nevét viselő összes külföldi és közös hadseregi ezredek küldöttsége, a vereskereszt egylet magyarországi elnöksége képviselőiben C s e k o n o v i c s Endre gr. A többi hatalmakat az állandó diplomácia képviseli a temetésen az idő rövidsége miatt.

A moszkvai koronázás.

B u d a p e s t, május 22. A Debreczen ered. táv. Bécsből jelentik, hogy Jenő fhg. a ki ma Moszkvába utazott, Ferencz József király igen szívélyes hangu levelet viszi a czárnak.

A görög trónörökös és a bolgár fejedelm tegnap délutani 3 órakor érkeztek Moszkvába. A császári esaládnak több tagja, a tabornoki kar és az udvari méltóságok fogadták őket. A zenekar előbb a görög, azután a bolgár himnuszot játszotta. Később a francia külön küldöttség érkezett meg Boisdefire tabornok vezetése alatt. — Este a montenegrói fejedelm is megerkezett két fiával. Az özvegy czárné délután fel 5 órakor órakor érkezett meg és a czár, a czárné valamint az összes nagyhercegek által fogadtatott a pályahaznál. Megérkezett továbbá a mecklenburg-schwerini nagyhercegné és igen sok más fejedelmi személy. Boisdefire tabornokai a rendkívül francia követség Wladimir nagyherceg és a tabornoki kar fogadta. A díszszázad zenekara a marseillet játszta.

Szófia és Konstantinápoly.

B u d a p e s t, május 22. (A Debr. ered. táv.) Szófiában most sokat beszélnek arról az esetről, a mely szombaton történt a fejedelm palotájában. a fejedelm az említett napon ebédet adott ama diplomácia képviselői számára, akik akkreditálva vannak Megegyeztek előée abban, hogy a fejedelm pohárköszöntőt fog mondani mind a államfőkre, akik elismerték és a diplomáciai testület doyenje válaszában a fejedelmet fogja éltetni. Az illető diplomata előre megszerkesztette a beszédet és az ebéd előtt közölte annak tartalmát ama diplomatakkal, akik már jelen voltak. Ezek helyben hagytak b beszéd szövegét. Utójára érkezett meg az orosz követ akinek a diplomata Belgium követe szintén megmutatta a beszédet. Tscharikov, az orosz követ, a beszéd meghallgatása után kijelentette, hogy nem egyezik bele annak elmondásába, még pedig azért, mert a szultán nincs benne megnevezve. A belga követ kijelentette, hogy most a bolgár fejedelm palotájában vanak, hogy a török követ távol van s hogy

— Orvosi recept nélkül nem adhatok önnek italt.
De az idegen, a ki majdnem szomjan halt, azt válaszolta:
— Ehhez nincs időm; másképp nem lehetséges?
A gyógyszeráros felvilágosította őt:
— Oh igen, igen még egy módja van annak, hogy ön szomjan ne vesszen el, s ez az, ha önt egy kigyó megmarja.
Az idegen elkérte a kigyó címét, a gyógyszeráros fölírta neki s az idegen jó reménnyel eltele tavozott. De néhány perc múlva vissza jött és kétségbeesve így rimánkodott.
— Az Istenért, adjon valamit! A kigyó hat hónapra előre le van foglalva!

A francia miniszterválság. Egy párisi lap szerint a francia köztársaság elnökének a következő párbeszéde volt egy benső barátjával:

Faure: Mondja csak, kedves barátom, mit tegyek a mostani válságban?
A jóbarát: Én az ön helyében — járadékot vásárolnék.

Amerikaisan. Snob bíró (szigoruan): Vádlott, ön nagyon brutális ember, önt a kutyakorbácssal kelene megfenyíteni. Szégyelje magát! Hogyan lehet egy gyöngye aszszonyt így bántani?
A vádlott: Ha ön tudná, bíró ur, hogy ez az aszszony milyen kihívó perszóna, — nem itélné rólam a bíró ur oly szigoruan.

A bíró: Nos hát, hogyan hívja önt ki?
A vádlott: Egyre azt kiabálja: Mereszél csak engem megverni! Jaj lesz neked! Majd megidézik ahoz a kopasz vén számár bíróhoz. Szobhoz, az majd megtöri téged!

A bíró: (megzavarodva) a vádlottat fölmentem!
A fogházás a pedagógia szolgálatban. Preston angol városban egy Barry Herbert nevű tizenhatéves tanító fureca módon bizonyította be a tanítói hivatásra való képességét. A rábízott gyermekek közül hárman az a nezele szerint büntetni való dolgot követtek el s Barry ennélfogva fenyítő jogával élt. De Barry aznap nagyon roszkedvű volt és a három bűnös tetszesere bizta, hogy válasszon a bottüés és egy kis fogmütét között. Barry ugyanis ki akarta buzni a fogukat, jölehet a gyermekeknek éppen nem volt szükségük. De, barnennyre irtozik is az ember a fogházástól a gyerekek mégis sokkal jobban feltek Barry hozzá, mint a fogházás okozta fájdalomtól s srra alávetették magukat a fájdalmas operációnak. De a szülők másként gondolkodtak és följelentettek a lelketlen tanítót, kit a bíró két évi fegyházra és tanítóra alkalmatlannak mondott ki.

Miért nem fél a Miczi? A mama: Ne félj. Borssa, a söte ben. Latod Miczi sokkal kisebb, mint te és az nem fél.
Boriszka: Igen, mert Miczinek még nincs esze.

CSARNOK

Hullámok közt.

Regény két kötetben.

Írta: CSENGEY GUSZTÁV.

Második kötet. 72

Egy hangverseny terve.

(Folytatás.)

A pinczér éppen a kávéterembe lépett be, midőn nagy bámulatára a művészt már ott találta, ki a pinczért meglátván, neki rohan.

— Hát micsoda putri ez? nincs itt szolga — mi? — öt percet óta keresek embert. Diabla!; micsoda bolond ország ez? Na, van-e szoba — mi? — szép szoba, pompás, kényelmes — mi? — aztán jó étel, izletes sült, hideg confect, valami pikáns — mi? aztán champagnit vagy tokaji... szoktak ide urak szállni — he?!

A pinczér el nem tudta képzelni, miért kell neki e szavakat újra hallani.

— No, mit bámul? — süket maga — mi? — szobát, szépet, urnak valót, hamar! Százezer ördög! még most is itt áll?

— Nem méltóztatik talán tetszeni a 9-dik szám?

— Nem tetszik? — Parbleu! Próféta vagyok én, hogy előre megmondjam — he?! Most a művész inasa lépett be és mérgesen rohant a pinczérnek.

— Meddig esegessünk még? — süket itt az egész ház? Egy őtlapot uramnak, aztán enni valót?

— Nonono! össze ne tépjenek!

E pillanatban ur és szolga összenéztek és mindkettőnek arcán a legnagyobb meglepetés volt észrevehető.

— Hát ön már itt van, uram? hol az ördögbe jött ide?

— De te gézengúz, hogy mertél utánam jönni? Nem hagytalak-e Bécsben azzal a parancsesal, hogy vesztig maradj, míg én visszatérek?

Az inas egyet hunyorított szemével, aztán oda lépett egészen ura orra elé s néma-játtékkal valamit magyarázni látszott.

A pinczér csak nézte darabig ezt a hó-bortos jelenetet, aztán egyet rántott a vállán és elsömpolygott, magában dörmögve:

— Ezek vagy bolondok, vagy részegek. Mi közöm hozzá? Boldoguljanak egymással, ahogy tudnak.

A művész pedig mérgesen rivalt szolgájára:

— Mit hunyorogsz? — felelt suttozva az inas, egyre hunyorogva, igen mulatságos ez a jelenet, de hagyj abba a komédiát, mert igazán éhes vagyok.

A művész egyet esettentett nyelvvel s fejével intett magamagának, mintha megtalálta volna már a rejtély kulesát.

— Ühüm! — gondolá magában — ez a fiu holt részeg, utközben valahol leitta magát és most azt sem tudja, fiu-e, vagy lány? No majd holnap előveszem a gazembert, de most kár volna vele vesződni.

Azt hitte, hogy tisztában van a dologgal s miután a pinczér előbb azt mondta, hogy talán nem tetszik a 9-ik szám? azt hitte, hogy inasa előre váltott már szobát, azért esendesen intett neki:

— No, menj fel hát előre, vezess szobába, aztán majd rendelek ételt.

Az inas sebesen haladt fel a lépcsőkön, min ura nem győzött eléggé csudálkozni.

— Az ördögbe! ugy szökdél, mint a zerge, pedig holt részeg.

— Ez az! — szólt az inas — numero 9. Gyerünk asztalhoz, mert különben téged fállak fel, olyan éhes vagyok.

De a mint belépett a szobába és utána nyomban a művész, majd hanyatt vágta magát ijedtében, mert oh esodák esodája, ura két példányban volt, az egyik vele lépett be, a másik pedig az ajtónyílás neszére éppen akkor emelkedett fel a divánról.

A két Biedersohn is bámulva, ijedten mereszté egymásra szeméit és mind a hárman azt hitték, hogy álmodnak, vagy valami kedélyes boszorkány üz velük tréfát.

— Micsoda? — kiáltott végre magához térve az a Biedersohn, a ki belépett, mióta vagyok én két ember? — ki vagy? szólj, vagy meglölek!

Ezzel egy zsebpisztolyt rántott elő és erősen mutatta, hogy nem tréfál.

— Ho—ho—hó! — kiáltott a másik Biedersohn — megveszett ön, vagy mi? Beszéljünk esendesen és okosan, ugy hamarabb megértjük egymást.

— De hát micsoda rettenetes káprázat ez? még a hangom is ugyanaz. Nem, lehetetlenség, hogy én euren legyek, bizonyosan álmodom. A mult este nyers beafsteket ettem, az fekszik a gyomromban, attól van e boszorkánynyomás.

A másik Biedersohn, ki a pamlagról kelt fel, már most esendesen mosolygott, és előre lépett.

— Várjon ön uram néhány perczig, mindjárt felébredünk.

Ez a hang már nem a művészé volt, de mégis nagyon ismerős.
(Folyt. köv.)

MUTATÓ TÁBLA.

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütörökön és szombaton este 6—7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3—6 óráig.

A kir. törvényszéknél jegyzőiroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 3 órakor ünnepnapokon d. e. 11 órakor.

A debreczeni kir. járásbírószék szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11—12 óráig.

Múzeum, a kollegiumban, nyitva van vasárnaponként d. e. 10—12-ig.

A Gönczy-egyesület „Otthona“ a kereskedémi palotájában

Anyakönyvi hivatalos órák:

Délelőtt:
Hétfőn)
Csütörtönkö) 11—12 óráig.
Kedden)
Szerdán) 9—11 óráig.
Pénteken)
Szombaton)

Délután:
Minden hétköznap 2—5 óráig.
Vasárnap délelőtt 9—12 óráig.

Június 4. A kereskedő ifjak önképző ezyletének millenniumis ünnepélye és táncmulatsága a Dobos pavillonban.

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde.

május 21-én.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

B u z a	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági	6	75	70	—
"	"	77	6.85	6.95
"	"	79	7.00	7.10
Tiszavidéki	6	75	76	—
"	"	77	6.90	7.00
"	"	79	7.10	7.15
Pestvidéki	6	75	76	—
"	"	77	6.85	6.95
"	"	79	7.05	7.10
Fehérmegyei	6	75	76	—
"	"	77	6.85	6.95
"	"	79	6.95	7.10
Bácskai	"	75	76	—
"	"	77	6.95	7.05
"	"	79	7.10	7.20
Észak magy.	"	75	76	—
"	"	77	78	—
"	"	79	80	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilógrm.
Rozs elsőrendű	uj	70—72
" másodikrendű	"	6.35
Arpa takarmánynak	"	6.25
" étetni való	"	6.30
" serfözdei	"	4.40
Zab	"	4.70
Tengeri bánsági	"	0.90
" más nemű	"	0.90
Repeze bánsági	"	6.15
"	"	6.50
"	"	4.00
"	"	4.05
"	"	3.90
"	"	4.00
"	"	0.00
"	"	0.00

Kőbányai sertés-piacz.

május 21.

Hízott sertés árak: 1. Magyar első rendű. Öreg nehéz (páronként — 400 klgon felüli sulyban — krig. 2. Öreg közép (páronként 300—400 klg sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) — krig. 4. Fialat közép (páronként 251—320 klg. — sulyban 50—51 krig. 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgmig terjedő sulyban) — 49—50 krig. 6. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 klgon felüli sulyban) 45 krtól — 46 krig. Közép (páronként 220—280 klgmig terjedő sulyban) 44—45 krig. Könnyű (páronként 220 klgmig terjedő sulyban) 43—44 krig. Szerbiai 9. Nehéz (páronként 200 klgon felüli sulyban) 48—49 krig. 10. Közép (páronként 220—260 kgr. sulyban) 45—46 krig. 11. Könnyű (páronként. 220 klgmig. terjedő sulyban 44—45 krig. Sertés létszám 1896 évi május hó 19-ik napján volt készletben 9282 drb. 1896. május hó 20-ik napján felhajtattott — drb. 1896 május 20-ik napján elszállítattott 13 drb. 1896. évi május hó 21-ik napjára marad 9269 sertésforgalom üzletirányzata változatlan.

